

Bodemonderzoeken en -saneringen in (de jaar-) rekening brengen

De VN hebben **2015** uitgeroepen tot het **internationale jaar van de bodem**.

Bodem is een kostbare, eindige grondstof. Zowel onze bebouwing, onze leefruimte, ons drinkwater, onze voedselvoorziening en onze gezondheid zijn afhankelijk van een gezonde bodem. Door bodemverontreiniging te voorkomen, te inventariseren en aan te pakken waar nodig, draagt de Vlaamse overheid samen met haar partners al 20 jaar lang bij tot een gezondere leefomgeving. Door in te zetten op bodembescherming worden problemen zoals bodemerosie, bodemverdichting en -afdichting, verdroging, verlies aan bodemleven, organische stof en structuur aangepakt. Zo vrijwaren we de productiviteit van de bodem die van levensbelang is voor de voedselvoorziening.

De Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (**OVAM**) zet zich in voor een propere bodem en is verantwoordelijk voor het beleid rond het voorkomen en saneren van bodemverontreiniging in Vlaanderen. We werken op verschillende vlakken samen met ondernemingen, particulieren of openbare besturen aan een mooier en properder Vlaanderen door hen de nodige ondersteuning en begeleiding te bieden.

Dankzij **bodemonderzoeken** bepalen we de kwaliteit van onze gronden. Bodemonderzoeken die worden uitgevoerd door de onderzoeksplichtingen worden ingediend bij de OVAM. Bij een oriënterend bodemonderzoek wordt een terrein in zijn totaliteit onderzocht. Indien uit de bodem- of grondwateranalyses blijkt dat er aanwijzingen zijn voor verontreiniging, wordt deze verder in kaart gebracht in het beschrijvend bodemonderzoek. Indien blijkt dat de bodemsaneringsnormen worden overschreden of er ernstige risico's verbonden zijn aan de verontreiniging, moeten er verdere maatregelen genomen worden. In het bodemsaneringsproject worden de verschillende opties naast elkaar afgewogen. Hierin wordt, rekening houdende met de mogelijkheden en beperkingen van de locatie en afwegingen met betrekking tot kostprijs/resultaat, de beste saneringstechniek bepaald. Tot slot worden dan de bodemsaneringswerken gestart. Na volledige afronding van de sanering wordt het indevaluatierapport opgesteld.

Afhankelijk van de uitgeoefende activiteiten zijn **ondernemingen** al dan niet verplicht om bodemonderzoeken uit te voeren. Indien een onderneming een Vlarem-activiteit uitoefent die eveneens wordt aangeduid als **Vlarebo-activiteit**, heeft deze onderneming verplichtingen die worden opgelegd in het Bodemdecreet en wordt de grond beschouwd als een 'risicogrond'.

In het Bodemdecreet worden volgende **verplichte onderzoeksmomenten** voorzien: bij verkoop of overdracht van een risicogrond, stopzetting van de risico-inrichting(en) en een periodieke onderzoeksplicht (10-20 jaarlijks).

Het uitvoeren van bodemonderzoeken en indien nodig -saneringen, kost een onderneming handenvol geld. Preventief de nodige maatregelen nemen om bodemverontreiniging te voorkomen is natuurlijk de beste optie, maar de realiteit toont ons vaak andere situaties.

Van zodra bodemverontreiniging vastgesteld wordt, heeft dit een zware impact op mens en milieu maar ook op de **financiële situatie van ondernemingen** die met een saneringsplicht geconfronteerd worden. Een verontreiniging kan de waardering van bepaalde activa beïnvloeden of aanleiding geven tot aansprakelijkheden, risico's en kosten die een negatieve impact hebben op de rendabiliteit van een onderneming. Het is belangrijk dat de gevolgen van een bodemverontreiniging op een correcte en transparante manier weergegeven worden in de **jaarrekening**, zodat een getrouw en volledig beeld getoond wordt van de financiële positie van de vennootschap en externe stakeholders een goed zicht krijgen op de milieuproblematiek.

In de praktijk zal het vaststellen van een bodemverontreiniging met saneringsplicht meestal aanleiding geven tot het boeken van extra voorzieningen omdat aan het onderzoek en de sanering ervan belangrijke risico's en kosten verbonden zijn die waarschijnlijk of zeker zijn, en waarvan het exacte bedrag nog niet vaststaat maar wel geschat kan worden. Voor een raming van de kosten die voortvloeien uit een verontreiniging kan men zich steeds bij laten staan door een erkende bodemsaneringsdeskundige. In elk bodemsaneringsproject moeten de kosten van een sanering trouwens verplicht ingeschat worden. In die gevallen waarbij de kostprijs nog niet betrouwbaar kan geraamd worden – wanneer er bijvoorbeeld nog geen bodemsaneringsproject opgesteld is – moeten de bodemrisico's vermeld worden in de toelichting bij de jaarrekening.

Voor de begeleiding en het uitvoeren van bodemonderzoeken kan een onderneming terecht bij **bodemsaneringsdeskundigen**, met vestigingen verspreid over heel Vlaanderen.

Ondernemingen zijn zelf verantwoordelijk voor de verontreiniging die door eigen activiteiten is ontstaan, de zogenaamde **nieuwe bodemverontreiniging**. Hiervoor zijn directe saneringsmaatregelen vereist. Indien een onderneming echter bodemverontreiniging aantreft gerelateerd aan vroegere (oude) activiteiten (**historische bodemverontreiniging**), bestaat de mogelijkheid om, samen met het bodemonderzoek, een aanvraag 'vrijstelling saneringsplicht' in te dienen bij de OVAM. Indien alle betrokkenen voldoen aan de criteria voor '**vrijstelling saneringsplicht**', neemt de OVAM de verdere saneringsmaatregelen en -kosten ambtshalve over.

De OVAM rekent op iedere onderneming om Vlaanderen proper te krijgen voor onze toekomstige generaties.

Meer informatie hierover vindt u terug op de website www.ovam.be → 'bodem beheren en saneren'.

Op volgende sites kan u ook **specifieke informatie** terugvinden:

- <https://navigator.emis.vito.be/> → thema 'BODEM' → bijlage 1 van Vlarem: indien uw onderneming een inrichting uitoefent met een code O, A, B of S in kolom 8 (Vlarebo), valt uw onderneming onder de bepalingen van het Bodemdecreet.
- www.ovam.be/deskundigen : adressenlijsten bodemsaneringsdeskundigen
- www.ovam.be/periodiekeplicht : bij ondernemingen met een Vlarebo-categorie A of B
- www.ovam.be/vrijstellingsplicht : indien een onderneming 'onschuldig' is voor een verontreiniging
- www.ovam.be/fz : overzicht + verloop van de aanvraag voor het stellen van financiële zekerheden en verbintenissen
- www.bodembewust.be